

Pamětní list

vložený u příležitosti obnovy dřevěné konstrukce na zvonici obce Rozstání
v měsíci srpnu 1923.

V roce 1923 byla v důsledku zchátralosti nutně odstraněna stará dřevěná konstrukce. Povolení k novostavbě dala obecní finanční komise s tím odůvodněním, že obec je beztak zadlužená. Proti tomuto rozhodnutí se ohradili místní daňoví poplatníci s dožádáním. Touto komisí však bylo – proti jednomu hlasu, povolení uděleno. Tak bylo ihned započato s odstraněním staré věže. Na starých krovkách byla nalezena následující data: „1765, 1813. V roce 1851 stála tato věž 120 zlatých“. Novostavba byla způsobem vypsání zadána a provedena stavitelem Franzem Wünschem a tesařským mistrem Franzem Jenischem – oba z Moravské Třebové. Pokrytí, jakož i klempířské práce obstaral klempířský mistr Rudolf Bidmann z Kornic; stavební práce vedli na základě usnesení obecní rady statkáři Rudolf Hanisch čp. 1 a Adolf Schneeweis čp. 9. Náklady činily celkem 11.000 československých korun, které bezplatně poskytli majitelé koní. V čase novostavby, to je v srpnu 1923, stáli ve vedení obce následující muži:

starosta: Schneider Emil, statkář čp. 43

zástupce starosty: Hanisch Rudolf, statkář z dědičné rychty čp. 1

obecní radní: Schneeweis Adolf, statkář čp. 9–7, Woland Josef, malozemědělec čp. 32

a kromě toho deset členů obecního výboru.

Z ostatních mužů, kteří v současné době veřejně nebo pro blaho obce slouží, lze ještě uvést: Hickla Ferdinanda, statkáře čp. [...] velitele Sboru dobrovolných hasičů Rozstání–Radkov a jako jeho náhradníka Schaffera Maurice, krejčovského mistra a rolníka čp. [...].

Sbor dobrovolných hasičů spojených obcí Rozstání–Radkov sestává z 60 mužů s vlastní uniformou, 2 stříkaček na podvozku s příslušnými hasícími přístroji společně umístěnými v hasičském skladišti u Statku.

Na paměť budoucím generacím je třeba zde uvést následující:

V roce 1923 žilo v Rozstání 519 obyvatel německé národnosti, až na některé pracovníky Statku. Školství se skládá ze dvoutřídní Obecné školy, kterou vede řídící učitel Franz Penka ze Zábřehu, po jehož boku stojí učitel Josef Linhart z Dětrichova.

Ve výstavbě obec provedla následující:

stavba silnice Radkov–Městečko Trnávka.

1908–1910 odvodnění mokrých pozemků

1918–1920 stavba silnice skrze obec, během níž pracovali ruští a italští váleční zajatci, výdaje: 65.000 československých korun.

1920–1921 stavba silnice z horní části Rozstání do Linhartic a zrušení „hluboké cesty“, výdaje 75.000 korun.

1921 obnova krovu a jeho pokrytí taškami na obecním domě, výdaje 14.000 československých korun.

1923 výstavba nové místní cesty u obecního domu, výdaje 6.000 československých korun a výstavba školní cesty na parcele č. 385 patřící Rudolfu Hanischovi.

Požárem byly zničeny následující usedlosti:

v roce 1919 dům čp. 43 Stefana Augustina a dům čp. 22 Doleschela Augustina, příčina vzniku je neznámá.

V roce 1922 vyhořel dům čp. 53 Lipského Franze kvůli zásahu bleskem.

Všechny usedlosti byly skrze obětavou pomoc místních obyvatel znovu vystavěny.

V letech 1919, 1920, 1921, 1922 byla obec postižena bouřemi a krupobitím, zejména krupobití v červenci roku 1919 způsobilo vážné škody na kulturách, přičemž led ležel místy až 6 cm vysoko a naplnil silniční příkopy. Na slavnost Těla a Krve Páně roku 1923 přešla Rozstáním průtrž mračen, místní silnice v dolní části obce byla zaplavená, klenutý okresní silniční most u obecního domu se utrhнул a právě se obnovuje. V roce 1921 a zvláště v následujícím roce 1922 došlo v lesích – pravděpodobně kvůli přistěhování bekyně mnišky – ke katastrofálním škodám na smrkovém a jedlovém porostu v Horce – malé Horce a širokých lesích. V roce 1923 tento škůdce znatelně polevil kvůli chladnému a vlhkému letnímu počasí.

Soupis obsahu

1. pamětní list, velký arch
2. světová válka a její důsledky
3. doprovodné rčení ze Schillerova „Zvonu“
4. 1 kus stříbrné koruny z Monarchie a haléře
československá koruna a malé rakouské mince
5. Válečné pamětní medaile a pohlednice z války; různé známky

Pamětní spis

k provedení obnovy zvonice v místní obci Rozstání

Zde podepsaná stavební firma v červenci roku 1923 při bourání již chátrající staré zvonice objevila nápis na sloupu „tato střecha stála v roce 1851 120 zlatých“ s následujícími podpisy: Franz Riedl, Josef Riedl, Alois Wolf. Kromě toho se na jednom sloupu našly zaznamenané letopočty 1812 a 1875, které představují data rekonstrukcí. V srpnu 1923 byla tato věž nově zřízená s moderním konstrukčním vylepšením, jinak se stejnou dřívější podobou vnějšku skrze stavební firmou Wünsch – Jenisch, stavitel a tesař v Mor. Třebové za spolupráce níže podepsaných stavebních dělníků k počtě Boží a jako znamení místní obce Rozstání pro nadcházející časy. Tento spis slouží k věčné vzpomínce.

Rozstání, 28. srpna 1923.

FWünsch

stavitel

Franz Jenisch

zedník a tesař

Josef Wolf

tesař

Dětřichov čp. 71

Emil Richter, Stephan Peichl

tesaři

Franz Rziha

zedník

Franz Tutsch

tesař

Světová válka a její důsledky:

Velký oheň Světové války let 1914–1918 neušetřil také naší obec. Když „Rakousko-Uherská“ monarchie v srpnu 1914 vyhlásila všeobecnou mobilizaci, museli všichni bojeschopní muži od 20 do 42 let během 24 hodin narukovat, majitelé koní museli své schopné koně ihned odevzdat vojenské správě. V průběhu války se rok od roku zvyšovala nouze. Hospodářská zvířata byla téměř na polovině, všechno obilí bylo státem zabavováno a dožadováno vojáky a obyvateli měst. Muži od 17 až do 50 let byli voláni k vojenským jednotkám. Ba dokonce i náš zvon padl za oběť války a v roce 1917 musel být dodán pro slévárnu děl; stát k tomuto účelu vyplácel 4 rakouské koruny za kilogram, bylo za 107 kilogramů 428 rakouských korun. Také prádlo, postele a oblečení sbíral Červený kříž pro válečné účely. Staré mosazné a měděné předměty musely být odvedeny. Stát předně vyzýval k válečným půjčkám, tak první a druhé dluhopisy byly u občanstva zaznamenány. Při třetí až osmé válečné půjčce byl již na majitele působen nátlak. Všechny upsané válečné půjčky po rozpadu monarchie, Československá republika neuznává a stát je dosud neproplácí. Peněžní ústav v obci se nacházející je zatížen částkou 450.000 korun z válečných půjček. Z naší obce do války narukovalo 80 mužů, z toho 15 mužů padlo na poli cti a na válečné následky. Ztracená válka nám přinesla bídu a zradu, říše se rozpadla na malé státy a my jsme se ocitli tak říkajíc přes noc v Československé republice. Docházelo ke značné devalvaci zlata, tak v letech 1919–1920 stál metrál obilí 400 československých korun, kráva 10 000 až 12 000 československých korun, pár bot 500 československých korun, oblek 1000 československých korun atd. Československá republika usiluje podle možnosti počestit německé oblasti. V roce 1918 zastavila Školní sdružení v Městečku Trnávce a dnes, v roce 1923, zamýšlí v Rozstání zřídit českou školu. Za měnovou jednotku platí československá

koruna. Neexistují žádné stříbrné peníze a dokonce ani zlaté mince. Koruna je stále kvůli důsledkům války tak znehodnocená, že zlatá koruna z roku 1914 (tzv. Zlatá parita) se rovná 7 korunám a 70 haléřům papírových peněz. Po zániku monarchie velice vzrostly ceny obilí, do nižších vrstev obyvatelstva pronikl všeobecný hlad po půdě, to se projevilo jeho dožadováním u vlády a ta také projevila ochotu rozdělit část velkých vlastníků půdy, a tak bylo zkonfiskováno 200 držav v ČSR, většinou německých, a malým vlastníkům rozděleno, většinou však k počestění. Jakým dalekým zdarem to pro ně bude, ukáže až budoucnost. Doprovodem je krásná sloka ze Schillerova „Zvonu“ *

*

Líbezný mír,
sladká svornost,
zůstaň, zůstaň,
přátelská k tomuto místu!
Kéž se nikdy neukáže den,
kde hrubé válečné hordy,
toto tiché údolí rozběsní,
kde obloha,
večerní jemné červánky,
půvabné znamení,
z vesnic, z měst,
nezkrotný požár strašně září!

Rozstání 30. srpna 1923.

R. Hanisch